СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 111. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 13. травня, 1929. VOL. XXXVII. No. 111. Jersey City, N. J., Monday, May 13, 1929. THREE CENTS.

ВИТАЙТЕ Вп. ДЕЛЄГАТИ НА 17. КОНВЕНЦІЮ У. Н. СОЮЗА.

ГУВЕР ЗАКЛОПОТАНИЙ

БО НЕМА ЗГОДИ МІЖ РЕПУБЛИКАНЦЯМИ НІ В СЕНАТІ НІ В ПАЛАТІ ПОСЛІВ.

ВАШИНҐТОН, 11. травня. — Кажуть, що вже скінчилася „пошлюбна забава" Гувера, минув час радости, а настав час клопотів. В сенаті й палаті послів має Гувер значне число републиканців, які вже на самім початку бунтуються й ідуть проти політики президента. З того приводу прийде в конґресі сього тижня до значних терть між самими републиканцями. Тому обмежено вже заздалегідь промови сенаторів до 10 мінут.

РЕДАКТОР РЕВЮК ПОВЕРНУВ З РІДНОГО КРАЮ.

ВІДВІДАВ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ, РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ ТА УКРАЇНСЬКУ ІМІҐРАЦІЮ В ЕВРОПІ.

НЮ ЙОРК, 11. травня. — На кораблі „Меджестик" прибув з поворотом начальний редактор „Свободи" Омелян Ревюк, котрий виїхав був перед трома місяцями до Европи, щоби відвідати Рідний Край.

Він відвідав централі всіх наших важніших установ у Львові, бував на загальних зборах тих установ, а рівнож відвід[illegible] в на західно-українських землях деякі повітові міста, як Раде[illegible], Стрий, Косів і Станиславів. Бував рівнож і на селах. У Льв[illegible] хотів дати публичний відчит про українсько-американс[illegible] ґрацію, але поліція не дозволила на відчит.

Він відвідав рівнож і Радянську Україну та був у Ки[illegible] Харкові. Бачився з ріжними нашими вченими і мав ві[illegible] Академії Наук у Київі на тему: Життя українських іміґр[illegible] в Америці.

НА ЩО МОЖЕ ПОЗВОЛИТИ СОБІ ДІВЧИНА?

КОЛИ ОДІДИЧУЄ $6,200.

НЮ ЙОРК, 11. травня. — Миссис Елля Ворд домагалася від судді дозволу на витягнення з каси $2,152, які належали до її малолітньої дочки, щоби за них дати 18-літній дочці краще виховання, та щоби вона могла ходити до приватної школи, побирати лекції танців і мати спромогу виїхати на літо на вакації. Батько дочки записав їй перед смертю $6,200, а тою сумою заопікувався суд як опікун малолітної.

Суддя Кропсі відмовив жаданню матері. Він твердив, що для суду не є міродайне те, чого собі мати бажає, але це, на що може позволити собі дівчина, яка має тільки $6,200 маєтку. Такої дівчини не треба призвичаювати до люксусів, приватних шкіл і вакацій над морем, а радше до праці.

ГРАТИМУТЬ В ШАХИ ПО РАДІО.

НЮ ЙОРК, 11. травня. — Сьогодні розпочали партію гри в шахи: д-р Нормен Шо з Мек Ґил університету з Френком Т. Дейвисом, лікарем експедиції Берда, який, як відомо, находиться під полудневим бігуном.

Шахи будуть грати по радіо. Віддаль між обома грачами виносить 11,000 миль.

ТАРИФА ДОПОМОЖЕ РОБІТНИКАМ.

ВАШИНҐТОН, 11. травня. — Голі, голова Податкового Комітету, предкладаючи змінену тарифу, підніс, що вона має в першу чергу задержати в Америці таку заробітну платню, яка далаб змогу робітникам жити після теперішніх життевих вимог. Колиж не буде зміни, то годі конкурувати американським товарам з заграничними, де робітник побирає тільки 40% того, що в Америці.

РУЗВЕЛТ ҐОВЕРНОРОМ ПОРТО РІКА.

САН ХУАН, Порто Ріко, 11. травня. — Хліборобське Товариство внесло просьбу до президента Гувера, в якій заявляє, що воно радо повиталоби полк. Теодора Рузвелта президентом краю, якби президент Гувер дав на це свою згоду.

Подають, що президент віднісся в тій справі до Рузвелта

КАЄС ВЕТАЄ ДО ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ.

З ТОГО ВНОСЯТЬ, ЩО ПОВСТАННЄ ЗЛІКВІДОВАНЕ.

МЕКСИКО СИТІ, 11. травня. — Секретар війни Каєс покидає публичне життє, віддає військову команду в руки инших ґенералів, а сам вертає на фарму як приватна людина. Таке донесли мексиканські ґазети з тим додатком, що Каєс не думає вже ніколи вертати до публичного життя. Тільки повстанне змусило його перебрати начальну команду, щоби ратувати державу від хаосу.

Остаточну ліквідацію повстання перебрало кілька мексиканських ґенералів.

АМЕРИКАНСЬКІ ДОВГИ ГРЕЦІЇ.

ВАШИНҐТОН, 11. травня. — Вже прийшло до порозуміння в справі сплати военних довгів Америці з боку Греції. Виносять вони $15,000,000 і будуть сплачені на протязі 62 літ.

З НЮ ЙОРКУ ДО ГОНОЛЮЛЮ ЗА 4 ДНІ.

СТІЛЬКИ БУДЕ ТРЕВАТИ ПЕРЕВІЗ ПОЧТИ ЛІТАКАМИ.

НЮ ЙОРК, 11. травня. — В короткому часі буде заведена пряма комунікація між Каліфорнією і Ґавайськими островами при помочі цепелінів. Будуть перевозити в першу чергу почту, а рівнож і подорожних. Тоді буде можна доїхати з Ню Йорку до Гонолюлю за 4 дні.

МІСТО ОГОЛОСИЛО НЕВИПЛАТНІСТЬ.

Місто Ґлясґіттен в Саксонії, осередок годинникарського промислу, оголосило невиплатність довгів. Навіть процентів від довгів не в силі воно сплатити.

МАТИ-ЗВІР.

Львівський поліціянт придержав на вул. Сапіги Марію Кертуцьку з Любіна, що несла підозрілий пакунок на плечах. При оглядинах виявилося, що в пакунку находиться труп 18-місячної дитини. Мати (в наслідок неможливости удержати її) оглушила дитину, вдаривши в голову кулаком, а відтак цілком наґу кинула на мороз. Замерзлого трупа хотіла підкинути в лічниці.

ФАЛЬШИВНИКИ ГРОШЕЙ.

В Дрезні арештовано цілу шайку фальшивників грошей, зложену з 10 осіб. При ревізії знайдено докази, що шайка співділала з иншими всесвітніми фальшивниками.

ЗАГОРІЛА БОРОТЬБА.

На мітинґу консервативної партії в місті Тутінґ (Анґлія) дві дівчини з опозиції здерли британський прапор, намагаючись його зневажити. Але натовп одняв від них прапор і знову вивісив його на старому місці. В боротьбі за прапор були добре потовчені не лише ті, що здерли прапор, але й инші присутні, переважно жінки.

НА СЕЛІ НЕДОБРЕ.

В останніх роках трапляються щораз частіші випадки самогубств між нашими селянами. Те, що колись було дуже рідким явищем, нині, мов у великих містах, стає, на жаль, нормальним. Ось два нові приклади: У Торговиці Пільній (Городенка) повісився 18-літній Василь Совюк; у Бубницю втопилась у Стрию 20-літня Марія Ляшків. В обох випадках причиною смерти була погана поведінка рідні, в якій ці молоді працювали.

КОНТРАБАНДА ШОВКУ.

Цловий уряд у Букарешті відкрив велике пачкарство з шовком. Один купець прийшов до цлового уряду, щоби відібрати шість скринь ниток. Однак показалося, що в 3-ох скринях був шовк. Заарештований купець признався, що шовк є французького походження. Очікується арештування його спільників.

ЧУДАСІЯ

За „Ґазетою Варшавською" з 6. квітня передаємо таку новинку: У Плоцьку, у Великий Четвер латинського Великодня мешканці міста оглядали рідку церемонію. У маріявітській святині голова маріявітів Ковальський висвячував на духовні особи 12 маріявітських сестер, а між ними власну жінку Вілуцьку на... епископа. Тому, що між вірними цієї секти було чимало осіб, які добачили в цій святочній демонстрації образу християнської релігії, голова маріявітів мав охорону поліційного відділу. Вілуцькій вложили на голову замісць епископської мітри корону зі серпанком. У перший день Великодня вона відправляла „Службу Божу" разом з Ковальським, прибрана в фелон фантазійно мережений, зі серпанком на голові, з жезлом, в супроводі чотирох „дівиць-жреkинь". Після „вірую" вийшла на проповідальницю і виголосила проповідь.

НАЦІОНАЛЬНИЙ СКЛАД МОСКОВСЬКОГО СОВЄТУ.

Ґубернська виборча комісія в Москві зібрала цікаві дані про національний склад нововибраних членів московського совєту. До нього вибрали до дня 26 березня: 1,946 Москалів, 35 Українців, 36 Білорусинів, 136 Жидів, 45 Латишів, 17 Поляків, 13 Німців, 16 східних націй, инших національностей 36. У районних совєтах: 2,055 Москалів, 28 Українців, 27 Білорусинів, 124 Жидів, 20 Латишів, 27 Поляків, 4 Німців, 14 східних національностей, 19 усяких инших, міжнародніх.

РЕНЕҐАТ.

Читаємо під цим заголовком у „Хліборобській Правді": Учитель з Кабина Теофіль Барбір робить у селі страшну пропаґанду проти української і за румунською школою та страшить людей, щоб не домагалися української школи, бо будуть мусіти будувати новий шкільний будинок, і ін. дурниці. Не дивно нам з нього: запроданець продає не лише себе, але й маму свою і з таким бандитом ніхто не числиться. Дивно нам лише, що найшлося досить велике число Українців, які підписали просьбу, щоб лишилася румунська мова в школі в селі, хоча там нема ні одного Румуна! — До цеї замітки треба додати, що таких ренеґатів між учительством на Буковині доволі богато. Нам прим. відомо, що секретар гром. учительської орґанізації в Чернівцях Кавуля, тепер рум. „патріот", був колись теж свідомим і активним Українцем. А втім: за такими типами не треба нам шукати аж на Буковині! Є їх немало, значно ближче, таки поміж нами...

БАНДИТИЗМ.

5 літ тяжкої вязниці дістав мешканець Керниці біля Городка, Дмитро Борецький, який недавно відсидів 5 місяців за крадіж і не міг їх дарувати тому сусідові, з чиєї „вини" попав у холодну. Вийшовши з вязниці, рішив помститись на І. Ляхові, який зізнав проти нього, й одного вечора вбив його. — Суд присяглих у Львові засудив на повішення М. Кшачковського з Угнова за вбивство Теклі Журавецької, а на 8 літ тяжкої вязниці його спільника А. Длуґоша. Оборонець першого зголосив відклик, Длуґош має право надумуватись три дні, чи виплатиться просити зменшення кари.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ.

В Луцьку 2-го квітня кинулася під поїзд молода панна, дочка священика з Сарненщини, Ліда Черняк. Коли вона вчилася в учительському семинарі в Луцьку, її перетягнули на католицтво. Батьки її через те виріклися. В останній час вона служила в скарбовому уряді. 3-го квітня вмерла в шпиталі. Причина самогубства невідома.

АРЕШТУВАННЯ 18 ЗАЛІЗНИЧНИКІВ.

В Скажиску, в келецькому воєвідстві, арештовано 18 залізничників, котрі систематично й послідовно крали почтові пересилки. Найдено в них багато предметів, котрі походять з крадежи.

ЦЕРКВА Й ПОЛІТИКА.

Д-р Келеб Р. Стетсон, протестантський пастор у Ню Йорку, заявляється проти цього, щоби духовенство мішалося до конґресу й впливало на нього в справі законодавства. Він каже, що ми повинні стреміти до цього, щоби була вільна церква у вільній державі.

МУЖ ВИКИНУВ ЖІНКУ КРІЗЬ ВІКНО.

Капусьціньскі, вдовець з двома дітьми, обиватель Лодзі, оженився вдруге з молодою фабричною робітницею. Подружжа не дуже жило в згоді, колиж однак молода подруга повила дитину і втратила заняття, Капусьціньскі так тим розсердився, що тримісячну дитину кинув на долівку, а жінку викинув з 2-го поверха крізь вікно на вулицю. Капусьціньска чудом врятувалася від смерти; злочинного мужа арештовано.

ЗА КРІСЛО В КОСТЕЛІ.

„Ґазета Варшавська" подає таку пікантну історію; „Дня 18-го березня дійшло в Кракові до гострої суперечки між воєводою д-ром Квасневським і ґен. Врублевським, командантом ДОК. Суперечка йшла за те, хто підчас богослуження, призначеного на другий день у місцевім соборі, має заняти перше місце. Пан ґен. Врублевський твердив, що він, тому, що Службу Божу правитимуть на інтенцію міністра військових справ. Пан воєвода не хотів признати цих арґументів, заявляючи, що це свято офіціяльне, отже він має на ньому першенство. Тоді ґен. Врублевський добув арґумент, що він має вищу ранґу, бо воєвода Квасневський є ледви полковником і то в резерві. Суперечка тривала які дві години; до порозуміння не дійшли. На другий день уранці, перед богослуженням прийшов до собору староста ґродський д-р Стичень і приказав здивованій церковній службі винести всі крісла, приготовані для достойників. Коли достойники прийшли, мусіли стояти безладно або розсіяні шукали місця в бічних частинах собору".

ЯК У ШИКАҐО.

До „Жидівського Комітету Допомоги" у Львові дісталися якісь талановиті вломники. У цьому вломі не було би нічого надзвичайного, бо відомо, що вломники є на те, щоби розбивати каси, а каси на те, щоби спокійно стояти, коли вони їх шматують. Та згаданий Комітет дістав анонімне повідомлення про підготований влом і поставив поліційну сторожу через кілька ночей. Коли вломники не приходили, поліція рішила більше на них не ждати; а коли поліція відійшла, вломники напротязі одної ночі очистили вертгаймівську касу з усіх векслів. Але дістати на векслі гроші нині не так легко і тому праця їх пішла надаремне.

АРЕШТОВАННЯ ЦИҐАНА ОБМАНЦЯ.

В Ланчині, пов. Надвірна, ночувала банда циґанів. Один з циґанів, Іван Будейчук, зайшов до недужого господаря Білоуса й переконав його, що він тільки тому хоруе, бо „в його домі жінка закопала біду, котру він викопає". Казав собі дати 100 зл., положив їх на середину хати та почав копати. А відтак, показуючи хусточку, сказав, що він вже викопав біду. І можеби Білоус повірив, та не повірила йому поліція й арештувала обманця.

ЛОВИ ЛЬВІВ У БОРДО.

Підчас залізничої катастрофи в Бордо вагон цирку, в котрому находились два льви, розбився. Звірята, відзискавши свободу, неначе шалені почали вганяти по шинах і щойно три мексиканські кавбої, котрі виступали в цирку, могли їх по кількох годинах зловити на шнури.

ВСЕРОСІЙСЬКИЙ ФЕДЕРАЛЬНИЙ ЗЇЗД СОВІТІВ

РИКОВ ЗАСПОКОЮЄ ДЕЛЕҐАТІВ ТИМ, ЩО РОБІТНИКИ БУДУТЬ МАТИ ХЛІБ. РОЗБУДОВУЮТЬ ІНДУСТРІЯЛЬНІ РАЙОНИ ПОЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ НА ТЕ, ЩОБ УКРАЇНСЬКІ СИРІВЦІ ЗАБИРАТИ ДЛЯ МОСКОВЩИНИ.

МОСКВА (СССР), 11. травня. — Тут роспочав свої праці всеросійський зїзд представників совітів тих федеративних републик, що складають Російську Радянську Федеративну Републику. На зїзд прибули делеґати зі всіх сторін Росії, які представляють ті автономні републики, що разом з Московщиною творять СФСР.

При відкриттю зїзду Риков заявив, що правительство постарається за всяку ціну забезпечити хлібом робітництво Росії. Притім він зазначив, що за останні пять років індустріялізація Росії переводилася в далеко більших розмірах, ніж це передбачалося. Тепер буде ще інтензивніший розвиток та творення нових індустріяльних районів на Уралі та Сибірі.

НІМЕЧЧИНА ПРОТЕСТУЄ.

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАЯВИЛО ФОРМАЛЬНИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ ЛЕНІНҐРАДСЬКОЇ ДЕМОНСТРАЦІЇ СПІВЧУТТЯ БЕРЛІНСЬКИМ „ГЕРОЯМ ПЕРШОГО ТРАВНЯ".

БЕРЛІН (Німеччина), 11. травня. — Німецький кабінет міністрів доручив свойому послови в Москві, Дірксонови, скласти перед радянським урядом формальний протест проти ленінґрадської демонстрації, що була вряджена на знак співчуття німецьким комуністам, які першого травня зробили криваві заворушення в Берліні. Німеччина особливо гостро протестує проти того, що в ленінґрадській демонстрації брали участь жовніри, матрози та большевицька поліція.

Повертаючися з Женеви, керуючий радянською закордонною політикою, М. Літвінов, мав довшу конференцію з німецьким міністром справ заграничних Штреземаном. На цій конференції вони обговорювали справу ленінґрадської демонстрації проти німецького правительства.

ЗАМКНЕННЯ АНҐЛІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

ЛОНДОН (Анґлія), 11. травня. — З огляду на закінчення реченця повновласти анґлійського парляменту, розвязано його формальним королівським актом. Цей акт підписав сам король, що вже чується в силі, щоби брати участь у державних справах.

В свойому акті король висловлює задоволення з пропозиції Америки щодо зменшення морського узброєння держав. Він висловлює надію, що слідуючий парлямент нарешті переведе в життя цю таку важну міру. Тепер в Анґлії розпочинається останній період гарячої передвиборчої аґітації. Вибори до парляменту відбудуться 30 травня. Питання безробітних буде головним гаслом передвиборчої кампанії.

РУМУНИ ПАРАДУЮТЬ.

З НАГОДИ ДЕСЯТИЛІТТЯ СТВОРЕННЯ „ВЕЛИКОЇ РУМУНІЇ" ВІДБУЛАСЯ ВЕЛИЧЕЗНА ПАРАДА ВІЙСЬКА ТА СЕЛЯН

БУКАРЕШТ (Румунія), 11. травня. — Перший раз румунський король-дитина приглядався величезній параді. Перед його очима перейшло 100,000 румунського війська й 150,000 селянства від ріжних ґруп населення в Румунії.

Впадало в око те, що між парадуючими не було Мадярів, які бойкотували це свято на знак протесту проти анексії їх земель Румунією.

По війні Румунія захопила угорські землі з населенням біля 3,500,000 душ.

ПОСОЛ ПАТРІЯРХА.

ПРАВОСЛАВНИЙ ЕПИСКОП У ПОЛЬЩІ ДИОНИСІЙ НЕ ПРИЗНАВ ЕПИСКОПА, ЯКИЙ Є УПОВНОВАЖЕНИМ ЦАРГОРОДСЬКОГО ПАТРІЯРХА.

ВАРШАВА (Польща), 11. травня. — Як відомо, православна церква в Польщі оголосила себе автокефальною й незалежною від Москви. Тепер царгородський патріярх, що числить себе головою всіх православних церков, післав свого уповноваженого епископа до Варшави, щоби він змусив Дионисія відмовитися від автокефалії та признати над собою зверхність царгородського патріярха.

Дионисій відмовився піддатись патріярхови й не дозволив його уповноваженому правити богослужения в Польщі. Деонисій по походженню Росіянин. Не зважаючи на те, що в Польщі дуже мало Росіян православних, але майже вся маса православних Українці та Білоруси, він продовжує стару русифікаційну церковну політику.

ПРОГИБІЦІЯ ПРИЧИНОЮ ЗЛОЧИНІВ.

РИМ (Італія), 11. травня. — Ватиканська офіціяльна ґазета „Осерваторе Романо", розбираючи промову президента Гувера, яку він виголосив у Ню Йорку на бенкеті журналістів, говорить, що властиво американська прогибіція є причиною збільшення злочинности в Америці.

„ЦАРЕВИЧ ОЛЕКСІЙ".

ПАРИЖ (Франція), 11. травня. — В Меці поліція арештувала одного волоцюгу. На допиті він заявив, що він є Олексій, син російського царя Миколи. На доказ свого твердження цей волоцюга показав поліції низку паперів, підписаних покійним царем. Тепер поліція доходить, в який спосіб дісталися до його рук ці папери.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 6, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ІВАННА Д'АРК — ГЕРОЇНЯ СЕЛЯНКА

Ціла Франція клонить тепер голову перед Іванною Д'Арк, селянською дівчиною, яка тому 500 літ назад розбила під Орлєаном англійські війська, які заняли французькі землі. Майже цілий край знаходився вже в руках ворога. Слабосильний король і нездарна шляхта не в силі були ставити опору й викресати серед народу й війська нову силу, потрібку до прогнання наїздника. Та доконала цього звичайна пастушка Іванна Д'Арк, яка почула в собі боже післанництво й станула на чолі зневірених французьких частин та розбила англійську армію під Орєаном, давши тим почин до визволення Франції зпід ворожого наїзду. Зприводу тої побіди названо її „Орлєанською Дівицею". Сьогодня імя героїні відоме у всіх закутинах світа. Найбільші поети та письменники прославляли її імя у своїх безсмертних творах. Сьогодкя є вона національною героїнею французького народу, а до того ще й святою. У великім торжестві, яке відбулося дня 8 травня в місті Орлєані, взяло участь 200,000 народа, сім кардиналів, сім архиепископів і 44 епископів. На свято прибули всі найвисші державні мужі й учені. В торжестві взяла участь й Англія, заступлена через свого амбасадора й вестминстерського кардинала Бурна.

Так пошанувала Франція свою героїню по 500 літах. Так виглядає ця справа сьогодня. Та колись бувало інакше. Бо треба памятати, що Іванну Д'Арк спалено на кострі. І то спалено як єретичку й чарівницю. І то спалено на підставі оречення духовного суду, яким проводив католицький епископ з Бове. Католицькі духовні не повірили в її боже післанництво, а повірили у її звязь з чортом, опираючись на тім, що вона, будучи в армії, носила мужеське одіннє й обтинала волоссє. Це були найголовніші закиди інквізиції.

Доперва на жаданнє родини й на королівське зарядженнє відбулася по смерти героїні друга судова розправа, яка узнала її невинною. Та духовний засуд заважував довгі часи на її особі й довгі часи не мала вона у свого власного народа того пошанівку, який їй належався. Аж доперва в останнім століттю видвигнено її імя в повнім блеску й Іванна Д'Арк стала символом Франції. Тоді й католицька церква почала роздумувати над тим, якби узнати ту признану народом героїню святою. І дійсно її канонізовано дня 11 квітня 1909 року.

По сотках літ склонила отже голову перед памяттю селянки-героїні ще й церква, та сама, якої епископ узнав Іванну Д'Арк чарівницею й засудив на кару смерти через спаленнє на кострі.

В. Богуш.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ, А ПРОБЛЄМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІЯЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

(Оригінальна допись „Свободи").

(Докінчення)

літика українського націоналізму.

У внутрішній та зовнішній торговлі українські націоналісти уважають за доцільну співпрацю держави, кооперації та приватного капіталу. Це буде лише корисним для справи, бо держава матиме **контролю над зовнішним торгом,** а крім того **провадитиме торг виробами націоналізованої індустрії,** як в самій країні, так і за кордоном, а також почасти довозитиме необхідну для України сировину, ріжне устаткування та засоби для оборони країни. Кооперація матиме знова можливість реґулювати внутрішний ринок від всяких зловживань та спекуляції з боку приватного капіталу, що, як відомо, трапляється всюди. Отже ми за **свободу торгу,** але під певною **контролею держави.** Так само цей прінціп буде застосований до приватних банкирів та всяких инших подібних підприємств, як то ріжні акційні товариства і т. д.

Цілком зрозуміло, що українська держава зовсім певно запровадить свою сталу валюту та заснує державний емісійний банк, що буде працювати під державною контролею, але на підставі певних засад, які унеможливлять владі зловживати емісією грошей понад певну норму. Податкова політика буде базуватися на запровадженні безпосередніх податків з додержанням прінціпу поступовости та на засаді можливого зменшення посередних податків. Крім того державна влада. зреорґанізує нинішні філії совітських банків (промисловий, сільсько-господарський, комунальний, кооперативний, зовнішного торгу і т. д.) в окремі державні банки та утворить ще банки земельний і ремісницький, притягнувши до них також чужоземний капітал, щоб таким робом поширити ресурси для фінансування народного господарства. Взагалі державна влада піде на зустріч чужоземному капіталові, особливо в початковій фазі розвитку української державности, але завжди на засаді свого пріорітету. За прикладом Туреччини ми будемо шукати співробітництва з капіталом — швайцарським. шведським, голяндським то що — тих держав, які, позичаючи гроші, **не переслідують імперіялістичних плянів,** а тому не загрожуватимуть українській справі.

Забезпечивши свою валюту та налагодивши свої фінанси, цебто бюджет то що, державна влада подбає також про розвиток українського зовнішного торгу. Нині В. Україна вивозить всього на 800 міліонів долярів, а довозить на 40—50 міліонів долярів, цебто цілий зовнішний торг виносить всього 120—130 міліонів долярів. Цебто на одного Українця припадає 4—5 долярів, тоді як на одного Німця припадає 70 долярів, на Француза 110 долярів, на Чеха 70 долярів, на Поляка 20 долярів і навіть на Румуна коло 15 дол., або втричі більше ніж на Українця. Такі наслідки державної монополії зовнішного торгу та панування совітської влади на Україні. До війни Україна вивозила на 170—180 міліонів долярів, а ввозила на 60—70 міліонів долярів, цебто тоді зовнішний торг виносив 230—250 долярів або вдвічі більше. Цілком зрозуміло, що фактичний зовнішний торг з Росією та иншими совітськими републиками вважається внутрішним.

Український націоналізм буде всіма можливими силами **підпирати інтензіфікацію сільського господарства та індустріялізацію України,** охороняючи розвиток власної індустрії **відповідною митовою політикою на засадах** протекціонізму. Разом з тим він подбає про належне поширення експорту української продукції за кордон та доводить його до таких розмірів, щоб українське народне господарство було забезпечене в міру потреби ріжною сировиною (бавовна, шкіра то що) а наша індустрія необхідним технічним устаткуванням, бо в перші роки ми дуже потребуватимемо імпорту всяких машин, станків, варстатів і т. д. Адже це не тайна, що Україна має дуже маленьку машинобудівельну промисловість, що Москва нині розвиває її в себе (раніще й там вона була незначна), а тому деякий час без імпорту зза кордону не обійдемося, поки не створимо з часом власної, бо маємо для цього досить могутню металюрґію. А не треба забувати, що нам необхідно буде утворити дуже широку текстильну індустрію, яка зможе дати працю 500—600 тисяч робітникам (у Франції в текстильній індустрії працює коло 2.5 міліона робітників, в Італії понад 1 міліон та навіть в Росії коло 800 тисяч). Тимчасом машини та устаткування для текстильної промисловости треба буде купувати за кордоном. Далі нам треба буде поширити промисловість шкіряну у кілька разів, так само вугільну, рудну, хемічну, металюрґічну, будівельну, харчову, цукрову, а головне утворити машинобудівельну взагалі та поширити будівництво сільсько-господарських машин. Пройде час і Україна буде в стані себе не лише зодягти, зобути та прохарчувати виробами власної продукції, але також всі фабрики і заводи буде устатковувати засобами власної індустрії. Це станеться, як наша батьківщина буде індустріяльно-аґрарною країною, а тимчасом ще 10—15 років доведеться богато дечого закуповувати за кордоном. Проте, щоб поширити імпорт, необхідно буде значно поширити експорт, а саме принаймні разів у пять супроти передвоєнного, цебто довести увесь зовнішний торг до яких 700—800 міліонів долярів. Цілком зрозуміло, що соборна Україна з населенням у 50—60 міліонів та зі своїми природними богацтвами безперечно знайде ресурси для такого зовнішного торгу. Передовсім з часом піднесеться хліборобство і Україна зможе вивозити за кордон яких 4—5 міліонів тон збіжжя, а з піднесенням скотарства та птахівництва ми зможемо поширити експорт мяса, а особливо усякої птиці, яєць, масла тощо. Звичайно в звязку з індустріялізацією країни значно збільшиться внутрішне споживання, а крім того культура технічних рослин (соняшник, тютюн, цукор і т. д.) буде зростати на рахунок зернових. але разом з тим безперечно піднесеться врожайність землі може на 50—100%, а тому ми все таки будемо мати деякі лишки для експорту. Головнеж ми зможемо дуже легко та швидко подвоїти продукцію цукру з одного міліона тон до 2-ох міліонів тон, що дасть можливість понад 1 міліон тон вивозити поза кордон (1 міліон тон цукру рівнозначний 2—3 міліонам тон збіжжя). Дальше не важко буде налагодити експорт усяких консервів (риба, городина, овочі), що вже й робить з успіхом совітська влада, бо українські консерви користуються за кордоном попитом. Нарешті ми зможемо належно побільшити здобування вугілля, манґанової та залізної руди, а також нафти, певну частину їх вивозити за кордон, (на початку особливо до Росії, яка довгий час не зможе обійтися без довозу з України). Таксамо не виключений експорт заліза та сталі, деяких виробів хемічної індустрії, оскільки ми не матимемо в них потреби, цебто якщо їх продукція піднесеться в 4—5 разів. Нині В. Україна вивозить до Малої Азії, а також до Персії вироби зі скла, порцеляни і навіть хліборобські машини. Цей експорт так само можна буде поширити. Як бачимо, Україна має досить таки широкі можливости для експорту навіть у ближчім часі. А в будуччині, ставши індустріяльно-аґрарною країною, Україна зможе експортувати також вироби своєї індустрії.

5. Соціяльне питання в освітленні українського націоналізму.

Ми вже підкреслювали, що український націоналізм виступає рішуче проти реставрації старого ладу. Тому саме **ми обстоюємо найширше та найпоступовіше соціяльне законодавство щодо охорони праці, теж соціяльного забезпечення усіх видів.** Нам можуть закинути, що це большевизм, але ми люде не боязкі. Нас обвинувачують також у фашизмі. Ми знаємо, що наші противники будуть обвинувачувати нас у всіх смертельних гріхах, бо вони дуже побоюються, що український націоналізм переможе всі дотеперішні партії та уґруповання. Що правда, вище всього ми ставимо інтереси Української Нації, але разом з тим ми розуміємо і цінимо, як належить, ролю та інтереси не лише селянства, а також робітництва. Ми не лише націоналісти та державники, але також і революціонери, бо маємо завданням утворити Суверенну Соборну Україну власними силами, а не за допомогою сторонних чинників, які ставлять всякі вимоги та домагаються захисту інтересів капіталістів чи бувших власників. Тому саме українське робітництво та службовці можуть бути спокійними, що всі ті палати культури, робітничі будинки то що, які були побудовані профспілками, кооперацією, міськими громадами, і т. д., всі вони так і залишаться в користуванні **спілок праці.** Мало того, ми подбаємо, щоб їх скількість була побільшена, щоб справді була усунена житлова кріза, щоб українське робітництво стало культурним, щоб було забезпечене матеріяльно та навіть щоб і згадки не було про безробіття. Ми свідомо бажаємо узяти кілька міліонів селян хліборобів до міста на фабрики і заводи, але не для того, щоб вони тут поневірялись, лише щоби дати їм можливість краще жити, ніж у злиднях на селі. Ми не обіцяємо робітникам ріжних утопій, як це роблять деякі инші групи, але за те **гарантуємо працю та вистарчаючу плату,** як це знаходимо по деяких країнах Европи або у Злучених Державаж. Тому ми переконані, що українське робітництво, навчене гірким досвідом большевицької диктатури, піде під прапором української національної революції на барикади, щоб виборити Суверенну Соборну Україну, бо це єдиний можливий вихід з того становища, яке утворилося під пануванням большевиків. Українська Нація, здобувши собі власну державність, повинна розвинути продукційні сили та піднести народне господарство тим шляхом, який вже дав можливість деяким щасливіщим країнам стати культурними, богатими та могутніми. Другого шляху покищо не знайдено, як свідчить большевицький експеримент. Проте український націоналізм не бажає і не уважає доцільним іти цілком старими шляхами; ні, **він простує своїм .** Тай не дивно, бо хіба націоналізми турецький, китайський, індійський або єгипетський йдуть однаковими шляхами до своєї мети? Ні, обставини, в яких знаходиться українська нація, цілком особливі, а тому український націоналізм, рахуючись з ними, вибрав свій шлях. Для богатьох українських патріотів наш шлях видається чудернацьким або небезпечним, але це лише тому, що вони ще не звільнилися від деяких застарілих поглядів та традицій. Пройде час і вони, як належить, обміркувавши проблєму визволення Української Нації, побачать та переконаються, що наш шлях правдивий та веде до утворення Суверенної Соборної України. Українська молодь на щастя не хоріє на застарілі традиції, а тому вона в першу чергу входить в наші ряди, як на українських землях, так і на еміґрації. Це й є запорукою нашого успіху, бо без **молоді всі українські уґруповання засуджені на вимирання.** Український націоналізм є новим молодим рухом, але ми певні, що до нас пристануть не засліплені традиціями українські патріоти з инших уґруповань. Так воно власне вже й є, бо наш національно-державний ідеал та наш шлях визволення нації не може не притягнути до себе всіх тих патріотів, які вірять в кращу будучність нації та бажають бути вірними синами Незалежної Соборної України.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ СУД

(Історична повість).

(30)

— Ага! Аж тепер знаєш, яка твоя служба? Маєш!

Кравчук копнув її в лице. На землю блюснула кров, бо розбив їй ніс.

Побачивши се, Кравчук копнув її в бік і крикнув:

— Запаскудиш мені хату твоєю сучою кровю!

Гетьманова перестала скиміти і стогнати, перестала дихати. У Кравчука волося встало дубом. Гадав, що вбив її. В сінях стояла бочка з водою. Вхопив чарку, скочив до сіний, начер води і хлюснув на грудки. Вона далі лежала без духа. Кравчука цілого обілляв піт. Хвилю стояв безрадний. Нараз нагадав собі, що у неї на полици все стоїть горівка. Скочив по горівку, розхилив пальцями її уста і вляв на сціплені зуби. Гетьманова розплющила очи. Кравчук жахнувся. Якби не те, що підоймалися і опадали її груди, гадавби, що то небіжка глядить на нього неподвижними, тускливими очима, питаючи, защо він вбив її. Ще більший жах напав його, коли подумав, що за яку годину надїдуть ті, що поїхали до Чигирина і не бачучи ніде гетьманової, заглянуть також до його комнати, та знайдуть її тут заллянну кровю, скатовану і вмираючу. А може вже й небіжку!

В першій хвили Кравчук загадав лишити її так, як лежала, і самому втечи. Ту гадку таки зараз покинув, бо нагадав собі, що суботівські вартові чогось то поширили свій терен аж поза те місце при дорозі на Чигирин, в котрім то він загадав був, утікаючи, звернути в ліс. Покищо, вигляди побігу не були добрі. Вперід треба було знайти і підготовити собі инший шлях. І шкода було службу у гетьмана покидати не тільки без жінки, але й без золота. Коли так важив, що йому діяти, вона простогнала:

— Михайлику! Ти так пестиш свою Оленочку? Зітри з лиця кров, бо заливає мені очи. Нехай ще надивлюся на тебе, заки віддам душу... не скажу Богови, бо я велика грішниця. Не все була вірна тобі...

Кравчук цілком очуняв. Вже знав, що робити. Приніс води і клаптями її сорочки став з неї змивати кров. Коли вже була чиста, вхопив безсильну на руки, заніс до її комнати і кладучи на ліжко, спитав:

— Де твоє білле?

Вона очима показала на скриню під стіною. Він відчинив, виймив сорочку і надів на неї. Коли накрив її, вона забалакала:

— Подай мені зеркало. Нехай подивлюся, чи на лици синці.

— Ще й які! Що ти скажеш, як приїде гетьманська тічка і побачить тебе таку?

— Сама не знаю. Хіба скажу, що я хотіла щось здоймити з полиці. Стягла незручно, отже все те, що було на полици, посипалося на мою голову... Подай мені горівку. Мушу раз ковтнути, бо млосно мені.

Фляшка з горівкою лишилась була у Кравчука. Він скочив до себе і приніс. Приклала до уст і вицідила решту. Подаючи йому порожну фляшку, сказала:

— Постав на полици. Поздоймай з мене нараменники і кинь в скриню. Діядем і намисто мабуть лишилися у тебе. Принеси і кинь до нараменників.

Здоймивши і кинувши у скриню нараменники, Кравчук пішов по решту. Діядем і намисто лежали кусниками порозмітувані по цілій комнаті Кравчука. Визбирав і заніс до гетьманової. Показуючи їй пригорщу золота і самоцвітів, спитав:

— Можеби я все те взяв до варстату і полатав?

— Як твоя ласка, то зроби. Я не зналаби, як вибрехатися, колиби побачили таке. Гетьмана не боюся, бо коли він верне, нас тут вже не буде. Але діти готові побачити... Правда, що скоро подужаю, втечемо?

— Побалакаємо про се, як подужаєш.

— А не будеш бокувати?

— Як знов не розізлиш мене, то не буду.

— Лиши мене саму, та йди зробити лад в твоїй хаті. Там на підлозі кров. Також моя сорочка лишилася у тебе. Спали... А то що?! І тут моя кров. Ти приніс ногами.

Кравчук глянув на коври, якими була застелена вся підлога. Справді були сліди крови. І в сінях були такі сліди. Ішли від його комнати до спальні гетьманової. Кравчук метнувся до себе. Під рукою була шапка. Він вхопив шапку, замачав у воді і став стирати сліди. Ледви справився, на дорозі перед двором затуркотіло. З Чигирина вернула родина гетьмана. Кравчук ще не був одягнений, бо гетьманова увійшла була до нього саме в хвили, коли він вилазив з ліжка. Тепер він метнувся до дверий від подвіря і відсунув засуву. Вскочивши до своєї комнати заперся і став наслухувати, чи хто не помітив плям з води в сінях на підлозі. Мабуть нікому і не снилося озирати підлогу, або ломити собі голову питанням, хто на підлогу хлюснув троха тої води. Чув, що до гетьманової пішов тільки Юрко. По хвилині в сінях було тихо. Кравчук одягнувся, вивів зі стайні коня і почвалав, але не на Чигирин. Пігнав у степ по другім боці Суботова. Скочив з коня і пустивши його пасти, сам ляг в траву. Вдоволений був з себе, бо не сумнівався, що аж від тепер гетьманова буде йому вірна вірністю собаки, та що кожда його забаганка буде для неї святим приказом.

* * *

На Ляхів, що засіли в Константинові, вдарило передове військо Хмельницького під проводом київського полковника Кричевського і так їх поколотило, що вони вже не ждали приходу Хмельницького з головною козацькою силою, але накивали пятами, та подалися на захід. Прийшовши під Константинів, Хмельницький провідав, що литовський гетьман Радзівіл став сумніватися в можливість побіди Українців, отже загадав зломити обіцяну Хмельницькому невтральність та перекинутися на бік Польщі. Ідучи на Польщу, Хмельницький полишав за собою Україну без війська. Була небезпека, що Радзівіл використає се і війшовши без перешкоди на Україну, зломить Київ, або й вдарить на плечі козацької армії. Щоби литовський похід здержати аж до розправи з Ляхами, Хмельницький проти Радзівіла вислав свого полковника Кричевського. Сам з головною силою козацтва, з татарською ордою і з українською черню позаду пустився здоганяти втікаюче польське військо. „Валечних" наздігнав аж під Збаражем, але вони вже кінчили роботи над укріпленнєм табору і сильно оборонного міста. Усею своєю силою Хмельницький вдарити вже не міг, бо Ляхи сиділи захищені мурами, озером і валами.

Лише в однім місци, при озері вал був ще недокінчений. Гетьман рішився спробувати щастя і на ту прогалину кинув полковника Бурлая з гадяцьким полком. Цей очайдух ні хвилі не надумувався і шаблями вдарив на місце, боронене угорською піхотою. Удар козаків був такий сильний, що хоч перша сальва піхоти звалила з коний всіх передових, решта по трупах піхоти вдерлася в табор. В самім таборі щастє обернулося. Коли тепер в таборі до бою виступило усе польське військо, то козача сила доповнялася дуже поволи. Крізь вузку прірву в недокінчених валах не могла пробратися до табору нараз більша сила козаків. Гадячани доміркувалися, що вони самі проти всего польського війська не встояться, отже обороняючися від напираючого ворога, вицофались з табору назад поза вал. Ляхи висипалися з табору за ними і здесяткованих лютим боєм вже в таборі приперли до ставу та стали спихати у воду. Тоді Гадячанам на поміч метнувся зі своїм полком Морозенко.

Хмельницький зараз пізнав, що місце в куті між валом і ставом є для козаків дуже ненаручне, отже вислав приказ спинити бій. На се від козаків Морозенка прийшла відповідь, що їх полковник загнався в саму середину Ляхів і, якби козаки відступили, то він лишивсьби в польськім полоні. Цілий полк рішився не відступити, поки свого полковника не відібе: живого, чи мертвого. Козаки справді спинили бій і відступили аж тоді, коли Морозенка вирубали з польських рук і тяжко покаліченого та вмираючого принесли до свого табору.

Разом з ним вернув полковник Бурлай. Якось дуже не по лицарськи сидів на кони, котрий задержався перед наметом Хмельницького. Грудьми приляг до переду кульбаки, голову склонив коневи на гриву і руками обіймив шию коня. Так сидів, радше лежав і не рухався. А кінь іржав дико, стоячи перед гетьманом, котрий саме тоді вийшов з намету. Хмельницький приступив до нього. Грива коня і ціла його шия були облиті кровю.

— Ворожка таки правду виворожила тобі, друже! — гетьман аж крикнув і звернувшися до козаків, що обступили чудного їздця, сказав: В його чолі діра від кулі. Стягніть його з коня!

Бурлая стягли і поклали горілиць на мураві. В чолі справді була діра від мушкетної кулі. З гуртка, що стояв на боці, відстав один козак з перевязаною головою, приступив до гетьмана і став розказувати, показуючи на Бурлая:

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗЛУКА УКРАЇНСЬКИХ ЗАПОМОГОВИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

Послідними часами знов видвигнено питання про злуку тутешних запомогових орґанізацій. Питання це вже не нове, підношено його і давнійше. Всеж таки не завадить ще раз застановитися над тим: **Чи корисна така злука? І чи вона можлива?**

Прихильники злуки кажуть, що така злука булаби корисна, бо заощадилаби членам чимало гроша. Не булоби, кажуть, стільки урядників, конвенцій, видатків на адміністрацію, орґани і т. п. Злучена орґанізація, кажуть вони, булаби більша та сильнійша, малаби більше членів. Та чи правда усе те? Дещо правда, а дещо ще невідомо, чи правда або ні.

Правдою є, приміром, що колиб наші орґанізації мали менче урядників, конвенцій, видатків канцелярійних, орґанів і т. п., то це заощадилоби нам чимало гроша. Одначе питання ще, чи така ощадність вийшлаби нам на здоровля? Питання є (колиб справді була така одна запомогова орґанізація), чи її урядники, не боячись ніякої конкуренції й маючи, так сказатиб, монополь в своїх руках, не поводилися би з нами надто автократично, не надуживалиби своєї власти, не нехтувалиби волею членства? Таке звичайно буває там, де нема ніякої конкуренції, де урядники не бояться нікого, де надто певні своєї власти й сили.

Питання також, чи така одна орґанізація малаби більше членів ніж їх тепер мають усі наші орґанізації разом, бо поможе булоб тоді урядникам приєднувати нових членів, коли і так нема инчої орґанізації. Впрочім хочби навіть така обєднана орґанізація і була велика, то ще питання, чи вона булаби справді сильна, бо величина і сила це не є одно і те саме. Часом бувають орґанізації навіть зовсім великі, але помимо цего вони не є надто сильні, і навідворот.

Та допустивши навіть, що така одна орґанізація на місце усіх наших теперішних запомогових орґанізацій булаби для членства з боку матеріяльного справді корисна, мусимо ще себе спитати, чи вона є можлива?

На мою думку вона не можлива, бо:

1) Кожда з наших теперішних запомогових орґанізацій попри допомогу своїм членам має ще **дещо свого питомого** і того питомого ніодна з цих орґанізацій мабуть не схотілаби зречися.

2) Більшість теперішних урядників орґанізаційних певно не схотілаби зречися своїх урядів та наклонювати своїх членів до такої злуки.

3) Більшість членів наших орґанізацій мабуть також не схотілаби погодитися на те, щоби їхня орґанізація перестала існувати, а на її місце повстала якась инча орґанізація.

Та помимо цего, що пропонована деким злука наших запомогових орґанізацій є неможлива, можливою, ба навіть конечною є їх співпраця. Попередно я вже згадував, що Сиротинець-Захист мігби бути здвигнений і удержуваний заходами кількох наших запомогових орґанізацій. Другою, ще важнійшою справою, в якій наші орґанізації моглиби співпрацювати, це **повне забезпечення членів, що те, що їм їх орґанізація прообіцяла, буде дійсно сповнене.** Говорячи правду, при теперішних відносинах не можна мати певности, що кожда наша запомогова орґанізація буде все в силі сповнити те, що членам обіцяла. Причина цього така, що смертельність членів в деяких орґанізаціях є абсолютно за велика та що не всі орґанізації, здається, господарять своїми фондами так як належить. В одній орґанізації, приміром, смертельність членів виносить 139% замісць сподіваних 100%, в инчій фонди не приносять мабуть навіть того проценту, на якім оперті обрахованя членських вкладок. Коли ці обставини в будучности не зміняться, може статися, що дотичні орґанізації колись не будуть в силі виконати усіх своїх зобовязань супроти своїх членів.

Ліком на це моглоби бути створення одної спільної каси, до якої кожда орґанізація платилаби що місяця за кождого свого члена певну частину гроший, які одержала від цього члена, до фонду посмертного, резервового й адміністраційного. Инчими словами, ця спільна каса займалаби менче більше подібне становище до наших запомогових орґанізацій, як займають нині наші центральні запомогові орґанізації до своїх відділів.

Яка користь булаби з цего?

Користь така, що така обєднана каса обслугувалаби далеко більше число людий ніж теперішні поодинокі орґанізації. Така сама користь як зі злуки теперішних місцевих відділів (братств і товариств) в одну центральну запомогову орґанізацію.

Життя поодинокої людини, хочби й молодої і найздоровійшої, є непевне. **Навіть найздоровша нині людина може завтра померти.** Але довговічність і смертельність великої групи людий, се річ математично певна. Колиб місцеві товариства схотіли самостійно асекурувати своїх членів за ті самі вкладки, що від них побирають наші запомогові товариства, то певно неодно таке самостійне товариство скоро збанкротувалоби. Запомогові товариства не збанкротують, бо вони більші, їх члени числяться не на десятки а на тисячі і тому нерівности довговічности їх членів до певного степеня вирівнуються. Колижби так усі наші запомогові орґанізації обєдналися для цеї цілі, тоді ці нерівности ще краще вирівнувалися би, а тим самим і члени поодиноких орґанізацій булиби певнійші свого забезпечення, а це якраз є головною ціллю, для якої вони є членами згаданих орґанізацій.

До такої злуки можнаби евентуально приняти не тільки усі наші українські запомогові орґанізації, але й угро-руські та москвофільські, бо таке обєднання обмежувалобися тільки до самого забезпечення і поза него не виходилоби. Поза те у всяких инчих справах, як справа орґану, фонду народного, вибору урядників, конвенцій і т. п., кожда запомогова орґанізація малаби зовсім свобідну руку і повну волю так само як і нині. Чим більшою булаби така обєднана каса, тим краще булоби для всіх обєднаних орґанізацій і для всіх їх членів, бо тоді на ділі **кождий член одної запомогової орґанізації бувби рівночасно членом всіх других запомогових орґанізацій,** що належать до тої спілки.

Очевидна річ, що справа такого обєднання, або радше створення такої спільної посмертної каси, не така дуже легка, як на перший погляд моглоби здаватися. Перш усього треба памятати, що не у всіх наших запомогових орґанізаціях є однакова смертельність і тому не кожда запомогова орґанізація платилаби до спільної каси одну і таку саму вкладку за своїх членів; противно, вкладки такі мусілиби зависіти від смертельности членів даної орґанізації, яка виявилася на протязі істновання тої орґанізації. Чим більша смертельність дотичної орґанізації, тим більші вкладки за кождого члена мусілаби дотична орґанізація вносити до спільної каси. Смертельність членства поодиноких орґанізацій і відповідні до цего вкладки мусілиби обчислити досвідні люди, знатоки. Так обчислені вкладки моглиби оставати в силі, після умови, через рік, два або і три, а після того часу моглиби бути або піднесені вгору або обнижені, згідно з новою провіркою смертельности. Це далоби нагоду деяким орґанізаціям з часом поправити свою смертельність, а ті орґанізації, які не зверталиби великої уваги на те, кого приймають, булиби тим самим покарані. Очевидна річ, що поодиноких членів це не обходилоби. Вони платилиби все однакові і ті самі вкладки прямо до відділів своєї власної орґанізації, як і доси. Ці ріжниці відчувалиби тільки поодинокі центральні орґанізації в цей спосіб, що мусілиби або менчу або більшу пайку сколектованого ними посмертного і резервового фонду передавати до спільно каси.

На кінци треба зазначити, що така спільна каса, зачартерована й відповідно ведена, кромі реасекурації ризків моглаби ще рівночасно повести широку кампанію за поліпшенням здоровля своїх членів, за обниженням нещасних випадків серед членства, за приєднанням нових членів до усіх обєднаних орґанізацій та моглаби охоронити поодинокі орґанізації перед приниманням фізично або морально небажаних членів, які часто не є Українцями, але хитрощами дістаються в члени особливо слабших наших орґанізацій і опісля приносять їм хіба лише страту та більше їх підкопують.

Задержуючи те, що добре в конкуренції, така злука рівночасно усунулаби конкуренцію з того поля, на якім конкуренція не повиннаби мати місця та далаби усім членам навіть найслабших наших орґанізацій таке запевнення, якого вони при теперішних обставинах з природи річи мати не годні.

На мою думку, трудно надіятися, щоби цьогорічні конвенції наших орґанізацій щонебудь зробили в цім ділі, одначе що справа ця з року на рік буде все більш і більш пекучою і вкінци таки мусить бути вирішена, про це не може бути і найменчого сумніву. Найбільше, чого можнаби надіятися від цьогорічних конвенцій, це хіба вибору відповідних комісій з обовязком точного розслідження справи та евентуального віддання результатів своєї праці під розвагу загалу членства.

Іван Ардан,
член У. Н. С. відділ 25.

ЗАМІСЦЬ СВЯТОЧНИХ ЖЕЛАНЬ.

Перт Амбой, Н. Дж. П. Гаврилів $10 на Рідну Школу, в Й. Білоґан $5 на Рідну Школу й $2 на „Просвіту".

Ню Орлієнс, Ла. Іван Зазуляк $5 на Рідну Школу.

Джерзі Сиmі, Н. Дж. Олекса Мулик $10 на Рідну Школу.

Ню Йорк, Н. Й. Василь Дроботій $2 на Рідну Школу.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВЕСТ ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Згода, від. 62, **повідомляє місцевих і позамісцевих** членів, що мітінґ, котрий мав відбутися 12. мая, відбудеться в неділю, 19. мая. Тому проситься членів явитись на трету неділю, точно в годині 3-тій пополудни під ч. 6177 Glenmore Ave. Не явившийся член заплатить кару після ухвали. — Н. Вовк, предс.; Т. Юрків, кас.; В. Бідей, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що після ухвали в місяци січню, через літну пору мітінґи будуть відбуватися в суботу, 18. мая, в годині 7-мій вечером, в домі Тов. Горожан, 847 North Franklin St. Проситься усіх членів прибути на означений час, щоби не сидіти до пізна в ночи. На сім мітінґу буде справозданне делеґата з конвенції і другі важні справи. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости. — Петро Кобільник, предс.; Семен Чорномаз, скарбник, Ілько Савчин, писар.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 103, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться 18. мая, в суботу, в годині 6.30 вечером. Проситься місцевих і позамісцевих членів прибути, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. Члени, котрі не вирівнають свого довгу, будуть суспендовані. Позамісцевих членів проситься всякі справи відсилати на адресу: 678 — 5th Ave., Milwaukee, Wis. — Іван Березовець, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

БРУКЛИН, Н. Й.

Проти наклепів на Народний Дім.

В „Свободі" від 3-го квітня вміщено допись під заголовком: „Хіба так святкують память Тараса Шевченка", в якій поміщено критику свята в память Т. Шевченка.

Ми не відмовляємо нікому права мати такий чи інший погляд на те, як ми обходили річницю смерти Тараса Шевченка. В кожного свій смак і своє уміння.

Але в ніякому разі не дозволено послугуватися в такому випадкови наклепами, бо тоді критика перестає бути критикою, як ізза неї висувається злоба.

Тон згаданого допису не спрямований на те, аби вказати конкретно на хиби свята й не подано, як треба його святкувати. Автор допису використав концерт на те, аби мати причину накинутися на громаду. Мовляв, громада дрімає, а большевики Народний Дім забирають. Це ображає громаду, яка інтересується Народним Домом. Наш дім є шеровою корпорацією і ми не питаємо наших членів, хто вони й яких політичних поглядів. Коли хто активний в громадській праці, тому ми раді. І саме тим ми сильні і діяльні, що між собою не ведемо боротьби, а спільно працюємо.

Концерт уладжений був спільними товариствами. Програма виготовлена була комітетом спільним, вибраним з представників тих товариств. Усе робилося явно-славно, більшість рішала так чи інакше. Бесідник був одобрений більшістю голосів на конференції представників від товариств. Отже реґулювалося на засадах справжнього демократизму. А що кому не подобаються такі правила в громадській праці, то ми тому не винні. Є в нас такі, що демократами величаються, але цю демократію порівнюють зі своєю власною волею і коли особисто з чимсь не погоджуються, тоді перетворюються в анархістів і готові на всякі авантюри, їх амбіція не дозволяє їм підчинитися волі більшости. Тільки так можна охарактеризувати автора і саме те заставило його написати образливий пашквіль, за що його осуджує дирекція Українського Народного Дому.

Корпорація Укр. Нар. Дому.

—o—

БРОНКС, Н. Й.

Добуток Української Громади.

По шести-річних невигодах української громади в Бронкс з браку відповідного приміщення удалось набути **велику** відповідну галю.

Через 6 років бідила українська громада в Бронкс з браку відповідного приміщення. Була маленька галя, за котру платилося великий рент, але в дуже невигіднім місці, при самім собвею, котрий в Бронксі вже йде горою. В тій гали містилася діточа школа, де вчитель підчас найгіршого собвейового руху вчив дітвору. Не було ліпше і на зборах: секретар перерывав читання протоколу, бесідники здержувались з промовами, поки пройде собвей.

Була в тій гали мала сцена до представлень, зроблена на гачках. В часі представлень публика дивилась на уста аматорів, бо з причини гуркоту собвею ні голосів, ні музики не чула. В часі концертів, на котрих виступало звиш 60 дітей, також в часі переїзду собвею публика нічого не чула.

Неможливо було на ту галю запросити добрих аматорів, співаків або чужих гостей, бо як коли хто загостив в часі представлень або концерту, то з певністю, опускаючи ту галю, говорив сам до себе: „перший і послідний раз я тут був". В тій гали умістилося для старших 100 крісел, а самих дітей на підприємствах бувало більше ніж 100. Отже була тіснота не до описання. Найліпшим доказом послідний концерт в тій гали в честь Тараса Шевченка, який відбувся 7 квітня с. р., коли ізза браку місця богато людий вернулося до дому зпід дверий галі.

Бронкс числить більш як 500 українських родин і з кождим днем їх більше прибуває з Мангетена. Вже тепер сміло можна передбачити, що в короткім часі осідком всіх Українців буде Бронкс, а не Мангетен, з причини, що там старі мешкальні доми розбирають, а на їх місце будують величаві будівлі та офіси, театри і т. п.

Тому 6 років почин до всякої орґаніації в Бронкс дало Тов. „Любов", від. 298 У. Н. Союза. Через 7 місяців згадане товариство відбувало свої збори на переміну в помешканнях членів. В той час це було можливо, але сьогодня ні, бо товариство зросло. Повстала діточа школа, відділ українських скавтів, зорганізувалось жіноцтво у „Союз Українок" а доросла молодіж в „Укр. Сокіл", і все те душилося в малій галі. Помимо цього й так та галя все була занята й приходило нераз до того, що збори своїх товариств не могли в означений час відбутись, бо хтось з чужих наняв на цей день галю.

Як я згадав, концерт 7 квітня с. р. присилував українську громаду в Бронкс взятись до ліпшої праці. На тім концерті предсідатель „Укр. Нар. Діточої Школи" в Бронкс, гром. Микола Бродин, **у своїй бесіді в коротких, але горячих словах загрів всіх Українців в Бронкс до дальшої витревалої праці по виховуванню доростаючої молодіжи і до здобуття більшої „Рідної Хати".**

Громада так і вчинила. Через три дні по концерті вона винаняла величаву галю, перевищаючу розміром Укр. Нар. Дім на 6 вулиці. Дім цей положений в дуже вигіднім місці під ч. 1274 Гой Евню, Содерн булевард і Фріман стації. Там є осібна вигідна школа для дітей, осібні кімнати на збори, велика сцена, вигідна кухня, ґардероби, так, що галя з убікаціями вигідно умістить тисячу людей.

Торжественне отворенне галі відбудеться 12 травня с. р. Цей здобуток приняла укр. громада в Бронкс з великою радістю. Працею в галі, школі, кімнатах, будованнем сцени, декорації, декорованнем галі занялись всі Українці в Бронкс, без ріжниці політичних чи релігійних переконань, цілком безплатно, даючи навіть свої жертви.

Звичайно є такі, що кажуть, що на що це, що, мовляв, нічого не вийде і т. д. Але ті, що так говорять, від початку орґанізацій всіх товариств в Бронкс, а також і школи, ніколи нічого не дали, ніде участи не брали, а лише каркають вїчно ізза плота. Це каркання великого гомону не має й воно тільки додає українській громаді в Бронкс витревалости у своїй громадській роботі.

Василь Морозович.

ПУП ЗЕМЛІ.

Нехай хтось попробує нам сказати, що ми не патріоти. Сміливо плюйте йому в очі, бо бреше клятий. Подивіться навкруги себе — самі патріоти. І то не так собі лише на словах, ні, на ділі. Вже минула пора порожніх балачок, настала пора діла.

Приміром: засновується десь тсвариство, скажемо таке невинне — драматичне. То що ви думаєте, ми можемо залишитися без діла. Нехай нас Бог від того боронить. Ми зразу приступаємо до діла... засновуємо друге товариство, і до тої пори допомагаємо першому товариству служити мистецтву, доки воно не загине, а разом з ним і наше друге. Коли вже не буде жадного товариства, тоді ми вдоволено усміхаємося, після тяжкої праці і кажемо: „Слава Богу, потрудилися для народу".

Або, скажемо, виникає якесь товариство, яке має на меті підняти господарський стан нашого села. Як? без мене? Хтось смів отаке робити? То цеж не чувано і не видано ніде. Ну, розуміється, постараємося попрацювати, а мужно... а справа народня?... Що за дурниці! Хто може крім мене для народу працювати? Хіба не знаєте, що лише Я один маю право для народу працювати. Я пуп землі. І працюємо.

Ох і працюємож. Аж нудить!

Так говорить наш патріот, так він говорить і буде так говорити, аж доки не зійде сонце, але до тої пори нам напевно роса очі виїсть. Та це байдуже. — **Х. Д. („Час").**

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЕКТИ

Ч. 102.

НЮ БРИТЕН, КОНН.

Братство св. Петра й Павла, від. 254 У. Н. С., ухвалило слідуючий проект:

1) Щоби „Свобода" виходила на 6 сторін, з того якась частина в англійській мові. Отже як буде друкуватися по англійськи в „Свободі" що дня, тоді не потрібно видавати діточого магазину. А ті гроші, за які видається магазин, обернути на „Свободу".

2) Щоби „Свобода" видавалася в тім самім напрямі, як і до цього часу. Всіх ворогів, котрі шкодять нашій боротьбі, без ріжниці, хто вони: чи попи чи епископи, „Свобода" мусить пятнувати за кождий їх злий учинок, що шкодить українському народови.

Редакторам даємо щире признання за їх працю, яку вони робили для добра нації.

3) Щодо Сиротинця, то ми думали над тим і прийшли до того заключення, що булоб дуже гарним і скорше би ми прийшли до Сиротинця, колиб злучилось які дві або три организації і вибудували собі один Сиротенець, замісць будувати кілька сиротинців. „В лучности сила", то вже час, щоби українські орґанізації це зрозуміли і в такім важнім ділі як Сиротинець злучилисяб.

4) Щоби народний фонд побільшити з двох центів на пять. А щоби на членів не накладати більшої суми, то ми пропонуємо взяти 3 центи з фонду розервового, бо фонд розервовий і так завеликий, а фонд народний такий малий, що за нього соромно, а під цю пору його дуже потрібно.

5. Делеґатами на конвенцію У. Н. Союза повинні бути тільки ті члени, котрі належать до У. Н. С., бо член, належачий до двох орґанізацій, має 2 статути й такі члени самі не знають, котрій орґанізації мають вірно служити. Бо часто буває так, що ідуть на конвенцію тільки політикувати.

6) Щодо календарів, то ми пропонуємо, щоби видавати і розсилати їх по відділах по 30 центів, скілько замовить кождий відділ, а даром не можливо, бо в Америці за дармо нічого нема.

7) Конвенції мають бути що 4 роки.

8) Проєкт 35-тий з Ню Йорку уважаємо шкідливим і першим кроком до розбиття организації.

Бажаємо найкращих успіхів головній 17-ій конвенції. Хай жиє У. Н. Союз на славу українському народови!

За уряд бр. св. Петра й Павла, від. 254 У. Н. Союза:

Стефан Ґонтарський, предс.;
Юрій Зень, секретар;
Дорофій Ребікевич, касієр.

Ч. 103.

БРІДЖПОРТ, ПА.

Братство св. Михаїла, від. 15 У. Н. Союза, ухвалило слідуючий конвенційний проект:

1. Щоби слідуючі конвенції відбувалися як тепер що чотири роки.

2. Щоби слідуючі конвенції відбувалися в містах, де є відповідні Українські Народні Доми, або там, де є головний осідок У. Н. Союза, коли це можливо.

3. Щоби й малі відділи, котрі мають не менше 10 членів, могли висилати делеґатів на конвенцію.

4. Щоби сильні відділи висилали на конвенцію лише одного делеґата, а не як до тепер 2—3 й більше, бо це не приносить ніякої користи, лише потягає безпотрібно витрату поважної суми гроша.

5. Щоби головний уряд не давав дозволу на орґанізовання більше відділів у малих місцевостях, де вже істнує відділ У. Н. Союза, хіба за порозумінням тогож відділу та коли покажеться, що це є конечним, бо часто таке орґанізовання нового відділу не приносить користи, тільки руїну.

6. Щоби принимати членів з молодечого департаменту в члени департаменту старшого по укінченню 16-го року життя. Це більше практичне, як також без ніяких нагород чи девіденд, як цього многі проектодавці домагаються.

7. Коли можливо, то піднести на вищу суму обезпечення для дітей.

8. Щоби приймати дітей до орґанізації загально, хоч родичі і не є членами У. Н. Союза, бо цього сучасність вимагає.

9. Щоби відділові секретарі діставали 25 центів нагороди з головної каси від кождої нововписаної дитини й якийсь процент від зібраних вкладок до відділової каси, а не платню з головної каси, як много проектодавців цього домагаються, бо головна каса має головних секретарів, та мусить їх оплачувати.

10. Щоби хорі члени, у котрих хороба продовжується поза чотири тижні й вони знаходяться в тяжких обставинах, могли бути звільнені від місячної вкладки, аж поки хороба не мине.

11. Часопись побільшити, а з тим і піднести фонд адміністраційний.

12. Щодо Сиротинця, то мусить бути сталий фонд. Значить, кождий член і членица мусілиб обовязатись платити сиротинський фонд. Позатим не переставати складати добровільні жертви, як також устроювати підприємства на цю ціль.

13. Щоби вибрати двох відповідних знавців і післати, щоби вони знайшли відповідне місце під Сиротинець. Це може бути фарма з відповідними будинками, котрі надавалисяб на Сиротинець без ріжниці в котрім стейті чи місцевости, щоб лиш було відповідне.

14. Щоби делеґати заінтересувались дійсним зорґанізованням Рідної Школи. Значить, треба вибрати відповідного відпоручника, котрий занявся би дійсним орґанізуваннем та провіривби характер і здібність учителів Рідної Школи в Америці. Кошти такому інспекторови та відпоручникови рідної школи повинніб покрити самі шановні делеґати, й думаємо, що кождий шановний делеґат уділивби радо $5.00 зі своєї дієти на цю ціль.

15. Щоби головні урядники і редактори зісталися далі ті сами, бо вони на це заслугують і члени нашого відділу мають до них повне довіря.

Желаємо 17-ій головній конвенції У. Н. Союза світлого успіху.

Теодор Голубенний, предс.;
Василь Пухта, секретар;
Юліян Кушнір, касієр.

Фільмовий режисер оженився і при першій малій суперечці, коли його жінка нахмарена, опершись на ліктях сидить у грізній мовчанці, він забуває про все та каже до неї:

— Нора, лише тепер не рухайся! Прошу задержати цей вираз лиця бодай пять хвиль незмінним.

—o—

Помилилася.

Жінка (до чоловіка): Як тобі не встидно, ти старий нездалюху! Вчора на власні очи бачила я, як ти йшов попід руки з чужою жінкою!

Чоловік: Відки знаєш це? Я цю женщину знаю вже три роки!

—o—

Приятель стрінув свого старого глухого знакомого й питається, як здоровля його жінки.

Глухий відповів: А то вчепилася мене ця біда. Вже три роки мучить мене й не можу позбутися її!

Він мав на думці свою глухоту.